

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring "DE PLATE", v.z.w.

Verantwoordelijke uitgever : O. VILAIN
Rogierlaan 38, bus 11
8400 OOSTENDE

6e jaargang, nr 10, oktober 1977.

- - - - -

UITNODIGING

De Oostendse Heemkundige Kring "De Plate" heeft de eer en het genoegen U uit te nodigen op de voordracht die doorgaat op :

donderdag 27 oktober 1977 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. afdeling Oostende, Dr. L. Colensstraat, 6, Oostende.

Het onderwerp : HET WESTVLAAMS DIALEKT

De spreker : Dr. Frans DEBRABANDERE

Het Westvlaams is een Westnederfrankisch dialect met een sterke Ingweoonse inslag. De rijks- en provinciegrenzen vallen niet zomaar met de dialectgrenzen samen. In het zuidoosten van de provincie West-Vlaanderen worden er al Oostvlaamse dialecten gehoord (tweeklanken, b.v. uis tegenover uus, mij voor mi, houtie kloufen voor hoetene kloefen) en in Frankrijk (z.g. Frans-Vlaanderen) wordt er nog Westvlaams gesproken. De westelijke grens van het Nederlands is echter langzaam naar het oosten verschoven ; in de 13de eeuw was Kales (Calais) nog nederlandstalig.

Over dit onderwerp werden in het verleden reeds aardig wat polemieken gevoerd tot zelfs in ons tijdschrift. Hoe het nu echter juist zit met dat Westvlaams van ons wordt U op de meest deskundige manier uit de doeken gedaan door de spreker van deze avond.

Frans Debrabandere (geb. in Kuurne bij Kortrijk op 18 mei 1933) kreeg zijn filologische vorming aan de universiteit van Leuven. Hij promoveerde er in juni 1956 tot licentiaat in de letteren en wijsbegeerte (Germaanse filologie) op een proefschrift "Studie over de Kortrijkse persoonsnamen en vooral de patroniemen, voorkomend in de stadsrekeningen en wezerijregisters van het einde der XIVe en het begin der XVe eeuw".

De spreker is sedert 1958 leraar Nederlands en Duits aan de Middelbare Normaalschool Sint-Andreas in Brugge. Hij is van bij de stichting in 1959 redaktiesekretaris van het heemkundig tijdschrift "De Leiegouw", orgaan van de gelijknamige heemkring, waarvan hij sedert 1961 ondervoorzitter is. Hij is tevens sekretaris van het Westvlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde en medestichter van de Vereniging van Vlaamse Familiekunde. Hij publiceerde talrijke losse taal- en naamkundige bijdragen in tijdschriften. In 1965 promoveerde hij in Leuven tot doctor in de Letteren en Wijsbegeerte.

Dit wordt voor elke Oostendenaar en Westvlaming een voordracht die hij niet mag missen. Zoals altijd is de toegang kosteloos en vrij en zijn ook de niet-leden van harte welkom.

HEEMKUNDIG MUSEUM.

Gedurende gans de maand oktober is het Heemkundig Museum gesloten. Vanaf november wordt het museum terug iedere zaterdag toegankelijk van 10 tot 12 uur.

G.V.

- - - - -
OUDE NUMMERS "DE PLATE".

Enkele leden vragen of het nog mogelijk is oude nummers van ons tijdschrift te bekomen.

Volgende nummers zijn nog te verkrijgen :

- 1ste jaargang : nrs 4, 5, 6.
- 2de jaargang : nrs 1, 2, 3, 6.
- 3de jaargang : nrs 1, 6, 6bis.
- 4de jaargang : nrs 1, 2, 4, 5, 6, 7.
- 5de jaargang : nrs 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12.
- 6de jaargang : nrs 1, 2, 3, 4-8, 9.

Index over de eerste 5 jaargangen.

Oude nummers kunnen besteld worden tegen 25 F. per exemplaar mits storting van overeenkomstig bedrag op rek. nr 750-9109554-54 of op tek. nr 384-0051822-11.

Ook de Index (1970-1976) is tegen de prijs van 25 F. beschikbaar.

G.V.

- - - - -
BIJZONDER NUMMER "DE PLATE".

Onze leden zullen vaststellen dat wij een bijzonder inspanning hebben gedaan om in dit nummer bouwmeester Gustaaf VANDAMME historisch en naar waarde te belichten. We danken dan ook de heer Max VANDAMME voor de bereidwillige hulp voor het opstellen van die grote bijdrage door ons bestuurslid N. Hostyn.

Door dit artikel samen met de illustraties, die gezien hun belangrijkheid niet mochten achterwege gelaten worden, hebben we enkele bijdragen naar het novembernummer moeten verschuiven.

O.V.

- - - - -
AANWINST VOOR HET MUSEUM.

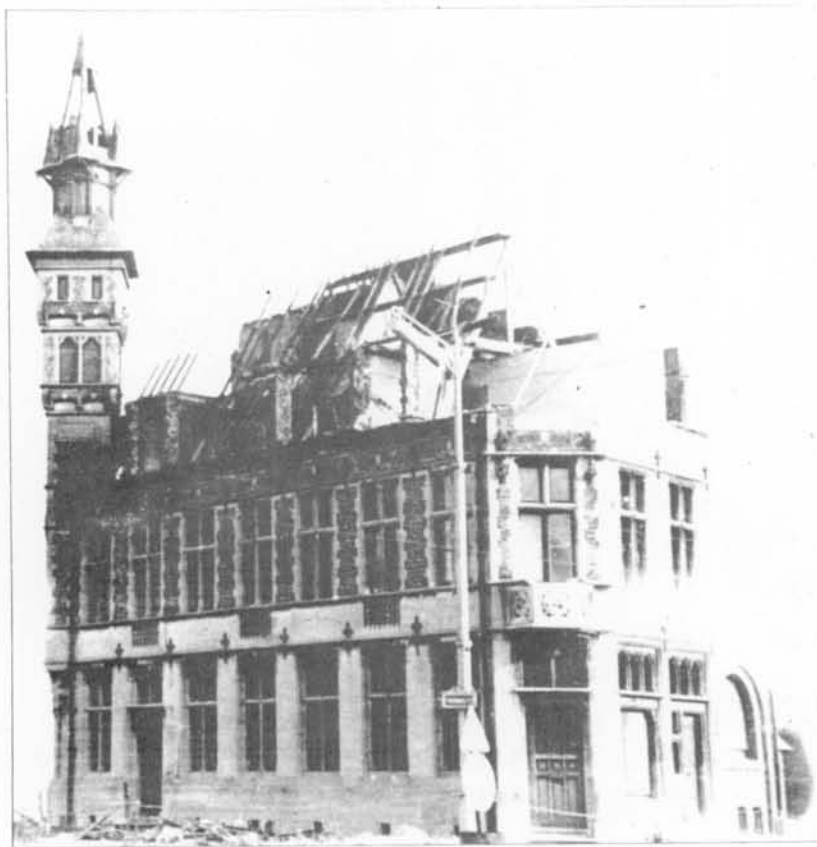
Dank zij enkele onderdelen van een oude "crème-à-la-glacekar" die we op de kop konden tikken en het fijn houtwerk dat Gilbert Vermeersch er voor maakte is het Museum weer een stuk rijker geworden.

Het heeft zijn plaats gevonden naast de viskar, de marktwagen, de fritkar, de schareslijperskar en het gildemunitiewagentje.

Een hartelijk proficiat aan Gilbert die enkel voortgaande op een afbeelding op een oude prentkaart er in slaagde gans het bovendeel ineen te steken.

A. Van Iseghem.

Afbraak politiebureau Hazegraswijk

was ongemeen rijk en boeiend. Zijn plannen (zowel deze die uitgevoerd werden als deze die in de la bleven steken) waren bijzonder tekenend voor de smaak van die tijd.

In 1900 nog stelde hij zich kandidaat voor het ambt van Professor lineair tekenen aan de Ecole Industrielle te Oostende ter opvolging van Ch. DEWULF. Ook A. HUBERT had zijn kandidatuur gesteld. Tijdens een geheime zitting stemde de Gemeenteraad voor VANDAMME die 9 stemmen kreeg bij 8 voor HUBERT. Op 6 maart 1900 werd hij voorlopig benoemd. Heel wat gekende Oostendse ambachtslieden hebben aldus van VANDAMME les in industrieel tekenen gekregen.

Zijn eerste voorname verwezentlijking alhier was de OVERDEKTE VLEESMARKT met de 4 winkelblokken en het sierlijk torentje waarvoor Karel DE KESEL een osse-, een kalfs- en een varkenskop sculpteerde. De plannen werden op 25 maart 1902 door de Gemeenteraad goedgekeurd en de werken werden toegewezen aan aannemer SANDERS. In 1903 al kwam het complex - "Le ventre d'Ostende" als het ware- klaar. Deze Vleesmarkt bevond zich op de gronden van het huidige Mijplein en verdween kort na de Tweede Wereldoorlog. In de dertiger jaren moet het er al een vuile, vervelozende en verwaarloosde doening geweest zijn, mogen we LOONTIENS geloven (afb. Oiop 55).

Ook het POLITIEBUREAU VAN DE HAZEGRASWIJK werd in het begin der vijftiger jaren uitgerangeerd. Alle protest ten spijt moest het nog geen halve eeuw oude gebouw wijken voor de plannen van heren die een nieuw-gedacht Oostende uit hun mouwen wilden schudden. Zo werd een eerste maal geknaagd aan het heerlijke architecturaal ensemble dat het Ernest Feysplein (ex-Van der Sweeplein) was (foto p. 4). Het was op 8 november 1904 dat de Gemeenteraad zijn fiat gaf voor de uitvoering van VANDAMME's plan. De bouw geschiedde het volgend jaar.

Willen we anno 1977 dit gebouw nog gewonderen, dan moeten we eens te meer teruggrijpen naar het onschatbare "Oostende in oude prentkaarten" (27, 33 & 34).

Drie dakvensters met getrapte geveltjes bekroonden de 7 traveeën-brede voorgevel die gelijkvloers en 1ste verdieping had. Ze waren, net als het dakvenster op de schuin geplaatste travee aan de Z-hoek van het gebouw uitgevoerd in rode en gele baksteen en in witte steen. Aan de eerste verdieping van die schuine travee was een trapeziumvormig balkon met een borstwering in gesculpteerde witte steen. Op de drie zijden waren zich spiegelende sirenes voorgesteld. Het waren beeldhouwwerken van DE KESEL. Onder de dakkapel prijkte het opschrift "De Drie Meerminnen". De gevel aan de ZO-zijde telde twee traveeën en werd bekroond door een grote trapgevel.

Het schuin afgesneden hoekdeel aan de zijde der Handelsdokken was een soort naar boven toe breder wordende loggia. Aan de vensters waren ballustrades in Euvillesteen. De onderbouw van die loggia bestond o.m. uit een blauwstenen basreliëf dat twee zeemonsters voorstelde. Deze deden dienst als cariatiden. Uit hun muilen spoot water in een bekken. Deze sculptuur was ook een werk van DE KESEL. Dat hoekdeel droeg een torentje in drie geledingen : onderaan een afgeknot pyramidaal gedeelte waaruit een recht octogonaal middenstuk oprees. Op zijn beurt

droeg dit een grote spitstoren en 4 kleinere hoektorentjes. Op de koperen spits was een vergulde koperen windroos bevestigd. Deze was als een zee-meermin uitgewerkt.

Ook het inmiddels alweer verdwenen neogotische DEKANALE HUIS (hoek Sint-Petrus en -Paulusplein-Sint-Jorisstraat) was een VANDAMME-ontwerp. Hier combineerde hij weer gebruik van rode baksteen en blauwsteen.

Naast zijn activiteiten op bouwkundig gebied knapte VANDAMME voor de Stad Oostende verder allerhande tekenkundige klusjes op : Zo ontwierp hij de obligaties van 100 F. voor de "Leening van 25.172.500 Franc" in 1898 uitgeschreven door de stad. De decoratieve motieven lagen voor de hand : bovenaan een gezicht op de Zeedijk, links de Sint-Petrus en -Pauluskerk (reeds als voltooid weergegeven !), rechts een gezicht op het Wapenplein en onderaan een gearrangeerd panorama der haveninstallaties. Middenin kwam de tekst. Het NOODGELD te Oostende uitgegeven tijdens de Eerste Wereldoorlog werd eveneens door Gustaaf VANDAMME ontworpen.

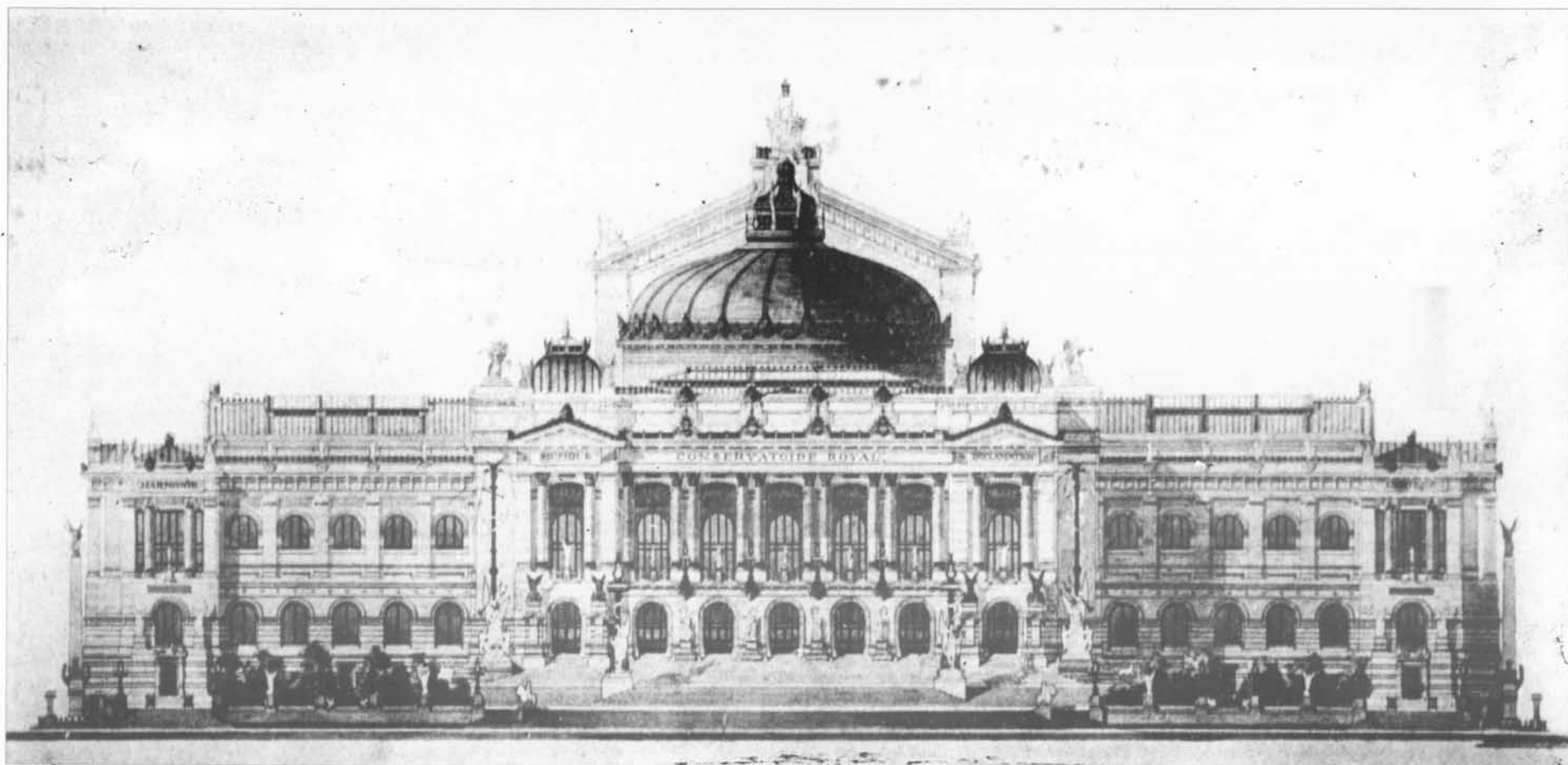
1906. Voor de bouw van het Vredespaleis te Den Haag werd naar de gewoonte van de tijd een openbare wedstrijd uitgeschreven, in casu door het CARNEGIE FONDS. Gustaaf VANDAMME was een der weinige Belgische architecten die een ontwerp instuurde. En wat voor een ! Hij voorzag een gebouw van kolossale afmetingen met een reusachtig tempelportiek als centraal voorgevelstuk. Geen koepel als bekroning, maar wel een enorme wereldbol waarop -heel toepasselijk- een zegevierende Pax-allegorie prijken zou. Het was architect CORDONNIER uit Lille die de Eerste Prijs behaalde, gevolgd door A. MARCEL uit Parijs, F. WENDT uit Charlottenburg en O. WAGNER uit Wien. In 1907 exposeerde VANDAMME zijn ontwerp in het Brusselse Salon. (foto p. 9).

GENIALE PLANNEN VOOR DE VERFRAAIING VAN DE KONINGIN DER BADSTEDEN.

1908. In september prijkte in de vitrine van de Bank ELLEBOUDT aan het Marie-Joséplein een aquarel van respectabele afmetingen. Het was de uitwerking van VANDAMME's visies op de uiteindelijke aanleg van het Marie-Joséplein, nu de oude Schouwborg gesloopt was. Het was een geniaal, maar duur idee (foto p. 11).

Aan de oostzijde van het plein, tussen de Adolf Buylstraat en de Sint-Sebastiaanstraat voorzag hij de constructie van een Justitiepaleis ter vervanging van het ellendig gebouw aan de Witte-Nonnenstraat. Het moest een somptueus neo-klassiek paleis worden met een tempelportiek als voorgevel : een door zuilen geschraagd driehoeksfronton bekroond met een drietal Justitia-allegoriën en het opschrift "Lex".

Verder in de H. Serruyslaan, tussen de Sint-Sebastiaanstraat en de Witte Nonnenstraat, moest dan Oostendē's Thermenpaleis verrijzen, al in een even exuberante stijl. VANDAMME had dit goed bekeken : wat een heerlijk perspectief ware het niet geweest van het Marie-Joséplein naar het zuiden toe : eerst de strenge vormen van het Justitiepaleis, dan de Thermen in een uitbundige bouwstijl en in de verte het Italiaans aandoende Postgebouw !

Ontwerp Koninklijk Conservatorium Antwerpen (1895)

GEVEL
KONINKLIJK CONSERVATORIUM

Iste PRIJS

VAN GENT

1895
Mr GUST VAN DAMME

FACADE
CONSERVATOIRE ROYALE

1er PRIX

DE GAND

Op het Marie-Joséplein zelf zag VANDAMME al een Congo-monument staan. Later zou August Beernaert er terecht komen. En waar een eenzaam "Dikke Mathille" nu op haar betoneilandje ligt te mediteren, wou hij een monumentaal hydraulisch kunstwerk bouwen, bestaande uit cascades en geïllumineerde fonteinen. Deze hadden het perspectief Kursaal-Leopold II laan, meer dan het latere bloemhorloge een feeërieke afsluiting bezorgd.

VANDAMME aarzelde niet dit urbanisatieplan een Leopold II voor te leggen. Nog in september 1908 ontving hij van het Paleis een beleefd schrijven in verband met zijn plannen.

In april 1909 pakte VANDAMME nog eens uit met dat plan tijdens het Tweede Salon der Oostendse Schilders in het Kursaal. Het bleef daarbij. Helaas, voorwaar een plan dat niet had misstaan in Oostende-Belle-Epoque.

Vier jaar later al, in 1912, kwam VANDAMME met een ander Thermenplan voor de dag. De opzet verschilde merkkelijk van zijn ideeën uit 1908. Hij had een grondige studie gemaakt van antieke thermae, als die van Titus, Caracalla en Diocletianus. Dat was niet zonder invloed gebleven op zijn nieuwe visie. Nu situeerde VANDAMME het Thermencomplex in het Leopoldpark, met de hoofdas in het verlengde van de as Kursaal - Leopold I laan.

Eind 1912 kwamen andere VANDAMME-plannen : deze waarin hij aan het Derde Handelsdok een nieuwe bestemming zocht te geven : hij voorzag een rechte laan die zou vertrekken op het punt waar nu Vindictivelaan en Alfons Pieterslaan samen komen, en die naar het Maria-Hendrikapark moest leiden. Rechts van die laan, op het gevulde 3de Dok, zou een half-rond park met cascades komen, en daarbij aansluitend, twee door een monumentale arcade met elkaar verbonden woonblokken die eveneens half-rond, parallel met het park, moesten verlopen. De holle zijde moest uitkijken op het parkje en de dokken. Ook hier had VANDAMME steeds de gedachte aan enkele indrukwekkende perspectieven voor ogen.

OOK PRIVÉGEBOUWEN.

Gustaaf VANDAMME was niet enkel bedrijvig als stadsarchitect : hij tekende ook plannen voor een aantal privéwoningen en wel in de meest uiteenlopende stijlen. We sommen ze hier even op : KERKSTRAAT 34 (nu deels verbouwd) ; in een sober gehouwen "style esthétique". Gevel in witte emailsteentjes afgewisseld met friezen groene steentjes. Deze witte/groene steentjes vinden we terug aan de ontlastingsbogen van de vensters op de 2de verdieping. Blauwsteen werd gebruikt voor de plint, aan het balkon en op de "sterke punten" aan de vensterstijlen. De overgang van de 5 kleine vensters der bovenverdieping naar de kroonlijst kreeg een vlotte oplossing.

OOSTSTRAAT 33 (verdwenen). Het huis van fotograaf ASAERT. Het had een gebogen loggia en een segmentfronton.

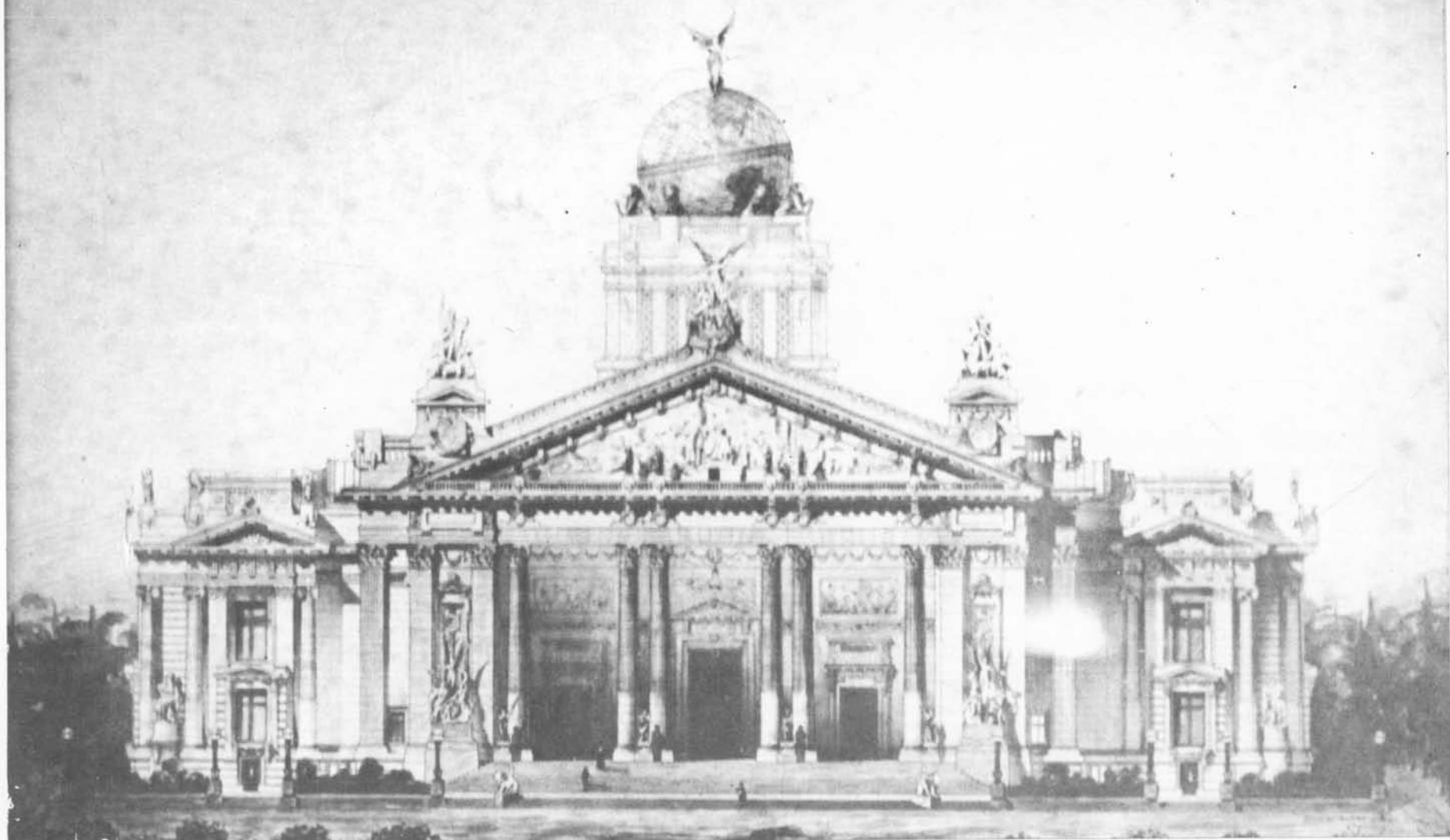
HOEK PRINS BOUDEWIJNSTRAAT-KAAISTRAAT "Residence Hotel" (gesloopt in de zestiger jaren). Het was een van VANDAMME's gelukkigste inspiraties, en oogde mooi naast de monumentale hoofdkerk. Het was een gebouw op trapeziumvormig grondplan, drie hoog met een open loggia bovenaan. Deze was

FONDATION-CARNEGIE

PAX

PALAIS DE LA PAIX

Ontwerp Vredespaleis, Den Haag (1906)

overdekt met een rondboog en geflankeerd door twee belvedere-torentjes. Op de rondboog rustte een trapgeveltje. Het geheel in rode baksteen, was van een bijzonder warm en uitnodigend effect. De aanpalende huizen harmoniëerden wonderwel met het "Residence Hotel". Goed bewaard is het bakstenen huis KAAISTRAAT 59, dat in de muurankers de datering 1909 draagt. De bouwstijl is tweeslachtig : de opzet doet Gotisch aan, maar het huis heeft renaissancistische details.

ALFONS PIETERSLAAN. Het winkelpand van kleermaker GHAYE. In Oostende's "rijke" kwartier was VANDAMME ook bedrijvig. Voor notaris LINGIER bouwde hij het huis Koninginnelaan 70, dat ondertussen al verdwenen is, maar waarvan hierbij een foto. Het huis van aannemer LOOTENS aan het Prinses Stephanieplein is inmiddels ook al gesloopt en geruchten doen de ronde dat een ander VANDAMME-huis aan hetzelfde plein, gebouwd voor aannemer SANDERS (nu Bond-Moyson) hetzelfde lot te wachten zou staan. We durven hopen dat het geen waar is, want daarmee zou Oostende zijn -na Villa Maritza- wellicht mooiste voorbeeld van Belle-Epoque-Architectuur verliezen. Het trappenhuis alleen is al een bezichtswaardigheid dat hier zijn gelijke niet heeft.

1914-1918 EN ERNA.

De Eerste Wereldoorlog betekende hier net als elders een tijdelijke stilstand der bouwkundige activiteiten. De voor de oorlog aangevatte opbouw der H. Hartkerk -naar VANDAMME's plannen- werd tijdens die vier jaar onderbroken. De eerste steen werd in februari '14 gelegd. De bouwplannen waren in 1912 klaar gekomen en op 17 december van dat jaar door de Gemeenteraad goedgekeurd. Op 15 april 1913 ondertekende Koning Albert de bouwtoelating nadat de Bestendige Deputatie ze in maart had goedgekeurd. De werken werden uitgevoerd door aannemer SMIS-VALCKE. Pas in 1927 kon het gebouw in gebruik worden genomen.

Het werd een van VANDAMME's bijzonderste realisaties. Voor de opvatting en de uitwerking van de plannen der kerk ondernam VANDAMME studiereizen door Frankrijk. Zijn voorliefde ging uit naar de bouw van een kerk in (vrije) neo-romaanse stijl. De Romaanse bouwkunst bestudeerde hij al sedert zijn academiejaren. Het werd een driebeukige kerk op kruisplan, met twee westertorens, een polygonale vieringstoren, opgetrokken in baksteen op een 1m hoge plint. De heldere natuursteenimitatie van het interieur zijn als een symfonie in wit (foto p. 13).

Hierbij aansluitend tekende VANDAMME plannen voor een pastorie voor de H. Hartkerk (H. Hartplein 10 ; nu CHAFFART-vernissen), eveneens in baksteen. In de gevel herkennen we duidelijk enkele neoromaanse bouw-motieven. Latere VANDAMME-kerkplannen als de Sint-Antonius (Opex) en de kerk te Middelkerke (zie verder), zijn andere bewijzen van zijn gehechtheid aan de neo-romaanse stijl.

De restauratie van de kerk O.L.V. ter Duinen staat ook op VANDAMME's actief. De werken begonnen in 1929. Aan de noordzijde werd een beuk bijgevoegd. Deze kreeg 7 gotische vensters, net als de oude beuk, en een pitchpine-gewelf. Tevens werd de huidige doopkapel gebouwd. Op 27 mei 1931 kon het O.L.V. altaar ingewijd worden door Mgr. LAMIROY.

PROJET DE PALAIS DE JUSTICE AV SQUARE MARIE-JOSÉ

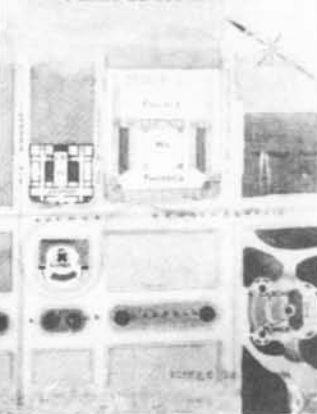

VUE PERSP

VILLE D'OSTENDE
TRANSFORMATION DU QUARTIER
DU SQUARE MARIE-JOSÉ

Le Palais de Justice, projeté sur l'emplacement actuel du Palais de Justice, sera construit sur le terrain de l'ancien Palais des Thermes.
Un monument au Comte de Flandre sera élevé sur le Square Marie-José.
L'ancien Palais des Thermes sera transformé en Palais de Justice.
Le terrain de l'ancien Palais des Thermes sera transformé en Square Marie-José.

PLAN DE SITUATION

Ontwerp Gerechtshof (& Thermenpaleis) Marie-Joséplein Oostende (1908)

De verbouwing werd destijds met gemengde gevoelens onthaald : de oorspronkelijke proporties werden gestoord en veel van de oude intimiteit ging verloren. Maar de verwaarlozing in de 19de eeuw en de schade veroorzaakt tijdens 14-18 hadden grondig herstel hoogstnodig gemaakt.

VANDAMME'S DERDE THERMENPLAN.

In 1926 was er ernstig sprake van dat het Kon. Chalet van de gronden aan de Zeedijk zou verdwijnen. Aldus zou dit terrein vrijgekomen zijn. Meteen had dit een kans geweest om dit stadsgedeelte te urbaniseren. Een tijdlang liep men met de gedachte rond op die terreinen (waar we nu nog steeds het Kon. Chalet en het parkje kennen) een Thermenpaleis te bouwen. Ondertussen was men als sedert 1906 aan 't palaberen over de noodzaak van een dergelijke kuurinrichting te Oostende ...

VANDAMME, sedert het eerste uur al enthousiast voor de Thermale gedachte, zette zich aan de tekentafel, en spelend met de idee van de gronden van het Chalet, bedacht hij een superb plan, zijn derde al. In een volgende bijdrage gaan we op dit en op zijn vorige thermenplannen even dieper in en geven we de plattegronden. Maar toch al dit : VANDAMME wou o.a. de bocht aan het W-einde der Koningstraat elimineren door de straat recht door te trekken. Zo kon er een imposant perspectief ontstaan vanaf het Marie-Joséplein via de Koningstraat tot aan een geplande monumentale ingang van de hippodrome. Op de gronden van het Chalet voorzag hij feestzalen aan de zee kant, gesepareerde badinstellingen voor dames en heren aan de zijde der Koningstraat, terwijl de galerijen aan de Parijsstraat en de conciergerie bewaard zouden blijven. Totdaar de hoofdlijnen van VANDAMME's plan, waarop we zo als gezegd later terugkomen.

In 1928 pakte VANDAMME uit met plannen voor een groot gebouw waarin het Gerechtshof, een notarissenzaal, de Stedelijke Bibliotheek, het Stadsarchief en de Stedelijke Musea (Schone Kunsten & Folklore) een onderkomen moesten krijgen (foto p. 15). Het moest een soort neo-barok paleis worden, gelegen op de plaats van het huidige gerechtshof. De bibliotheek werd naar het voorbeeld van bibliotheken te Parijs, Londen, Wolfenbüttel, e.a. als een grote rotonde gepland.

Meteen bedacht hij ook een goedkoper alternatief voor dit dure plan : een iets eenvoudiger complex, met centrale koepel. Er was ook ruimte voor conferentiezalen in voorzien. Deze plannen eisten ook het verlengen van de Leopold II laan door het Park. Een idee die er na de Tweede Wereldoorlog, om andere redenen dan, toch is doorgekomen.

EEN WAARDIG KERKGEBOUW VOOR DE OPEX.

Het was op 31 maart 1900 dat een voorlopige kerk aan het Mansveltplein ingehuldigd werd. Bij K.B. van 25 mei 1900 was al toestemming verleend voor de bouw van een definitieve kerk op de Sint-Antoniusparochie. Het was pas in de jaren 1931-1932 dat VANDAMME de plannen voor die langverhoopte kerk tekende. De werken werden op 27 september 1932 aangevat en pas op 26 april 1937 kon overgegaan worden tot de plechtige wijding.

Interieur neoromaansche kerk H.Hart Oostende

Meesterwoning van de Heer Notaris Luijier

De Sint-Antoniusparochie van de Vuurtorenwijk werd gebouwd in neo-romaanse stijl, naar eigentijdse bouwkundige opvattingen en beantwoordend aan de liturgische voorschriften. De driebeukige kerk, die plaats bood aan 1400 personen, werd opgetrokken in Zandvoordse baksteen. De westgevel telde drie portalen. Boven het middenportaal prijkte een Sint-Antoniusbeeld. Links van de gevel, de toren. Een brede middenbeuk, overwelfd door een op 4 pijlers rustend betonnen gewelf. Onder het hoogkoor was een crypte, waar de eredienst ter ere van de H. Antonius, patroon der vissers, werd gehouden. Mgr. LAMIROY, die de kerk kwam wijden, was vol lof over deze verwezenlijking van VANDAMME. Wat een totaal andere vormtaal dan die van zijn projecten uit het begin van zijn carrière!!!

In de nacht van 10-11 februari 1941 liep de kerk zware bomschade op en werd zo buiten gebruik gesteld. Pas in 1955 werden de herstellingen beëindigd.

Vermelden we hier terloops ook nog de plannen die VANDAMME uitwerkte voor een pastorie voor de Sint-Antoniusparochie. Op de zorgvuldig getekende en geaquarelleerde plannen zien we een neogotische pastorie, 1928 gedateerd in de muurankers.

NIET TE OOSTENDE ALLEEN.

Ook te Middelkerke vinden we voorbeelden van 3 genres bouwkunst door VANDAMME beoefend : officiële gebouwen, kerken en privaatwoningen. Hij tekende de plannen voor het neo-Vlaams Renaissance gemeentehuis (1921 : foto p. 17), voor de vergroting van de parochiekerk in Romaanse stijl (1931) en voor het herenhuis (hoek Leopoldlaan en Van den Heuvelaan), van oud-Burgemeester Dr. VAN WALLEGHEM. Te Wijnendale bouwde hij een grote villa voor Baron Pierre de MAERE d'AERTRYCKE, dit in de jaren 1936-37.

Tot zover een keuze uit de voornaamste realisaties van Gustaaf VANDAMME. Vermelden we hier echter nog zijn plannen voor het stadslabo naast de watertoren (samen met Ir. VERRAERT) en de plannen voor de aanleg van de Tennis-Court aan de Koninginnelaan-Prinsenlaan. Het complex is in de loop der jaren veel van haar oorspronkelijke charme en pracht kwijtgeraakt.

In 1935 ging VANDAMME met pensioen. In december 1936 werd hij door de Bestendige Deputatie van de Provincie West-Vlaanderen aangesteld om te zetelen in een jury die de ingezonden ontwerpen voor de bouw van een... gerechtshof te Oostende moest beoordelen. In deze jury zetelden verder J. PEURQUAET, Voorzitter en Schepen van Openbare Werken ; VANDEWINCKEL, Stadsingenieur ; Valentin VAERWYCK, Provinciaal Architect Oost-Vlaanderen, Joseph VIERIN, architect te Brugge ; Joseph BOELS, Afgevaardigde Ministerie van Justitie en architect Charles PIL. Deze laatste was het jurylid door de mededingers zélf aangeduid. Er waren 17 inzendingen onder schuilnaam. Uiteindelijk werden de plannen dan nog verwezenlijkt door ingenieur-stassarchitect Marcel VAN COILLIE.

De Sint-Antoniusparochie van de Vuurtorenwijk werd gebouwd in neo-romaanse stijl, naar eigentijdse bouwkundige opvattingen en beantwoordend aan de liturgische voorschriften. De driebeukige kerk, die plaats bood aan 1400 personen, werd opgetrokken in Zandvoordse baksteen. De westgevel telde drie portalen. Boven het middenportaal prijkte een Sint-Antoniusbeeld. Links van de gevel, de toren. Een brede middenbeuk, overwelfd door een op 4 pijlers rustend betonnen gewelf. Onder het hoogkoor was een crypte, waar de eredienst ter ere van de H. Antonius, patroon der vissers, werd gehouden. Mgr. LAMIROY, die de kerk kwam wijden, was vol lof over deze verwezenlijking van VANDAMME. Wat een totaal andere vormentaal dan die van zijn projecten uit het begin van zijn carrière!!!

In de nacht van 10-11 februari 1941 liep de kerk zware bomschade op en werd zo buiten gebruik gesteld. Pas in 1955 werden de herstellingen beëindigd.

Vermelden we hier terloops ook nog de plannen die VANDAMME uitwerkte voor een pastorie voor de Sint-Antoniusparochie. Op de zorgvuldig getekende en geaquarelleerde plannen zien we een neogotische pastorie, 1928 gedateerd in de muurankers.

NIET TE OOSTENDE ALLEEN.

Ook te Middelkerke vinden we voorbeelden van 3 genres bouwkunst door VANDAMME beoefend : officiële gebouwen, kerken en privaatwoningen. Hij tekende de plannen voor het neo-Vlaams Renaissance gemeentehuis (1921 : foto p. 17), voor de vergroting van de parochiekerk in Romaanse stijl (1931) en voor het herenhuis (hoek Leopoldlaan en Van den Heuvelaan), van oud-Burgemeester Dr. VAN WALLEGHEM. Te Wijnendale bouwde hij een grote villa voor Baron Pierre de MAERE d'AERTRYCKE, dit in de jaren 1936-37.

Tot zover een keuze uit de voornaamste realisaties van Gustaaf VANDAMME. Vermelden we hier echter nog zijn plannen voor het stadslabo naast de watertoren (samen met Ir. VERRAERT) en de plannen voor de aanleg van de Tennis-Court aan de Koninginnelaan-Prinsenlaan. Het complex is in de loop der jaren veel van haar oorspronkelijke charme en pracht kwijtgeraakt.

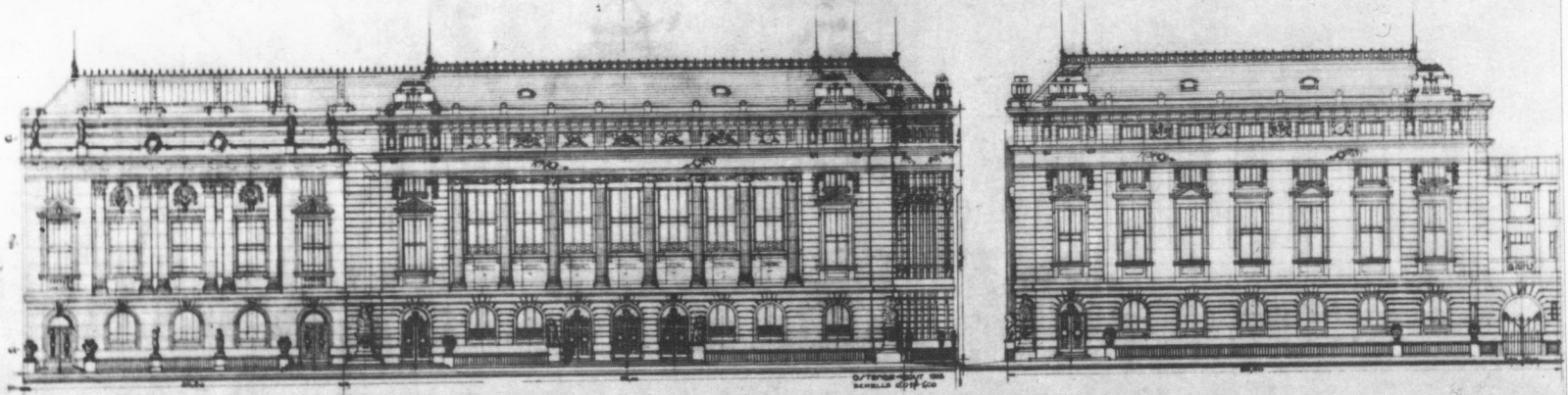
In 1935 ging VANDAMME met pensioen. In december 1936 werd hij door de Bestendige Deputatie van de Provincie West-Vlaanderen aangesteld om te zetelen in een jury die de ingezonden ontwerpen voor de bouw van een... gerechtshof te Oostende moest beoordelen. In deze jury zetelden verder J. PEURQUAET, Voorzitter en Schepen van Openbare Werken ; VANDEWINCKEL, Stadsingenieur ; Valentin VAERWYCK, Provinciaal Architect Oost-Vlaanderen, Joseph VIERIN, architect te Brugge ; Joseph BOELS, Afgevaardigde Ministerie van Justitie en architect Charles PIL. Deze laatste was het jurylid door de mededingers zélf aangeduid. Er waren 17 inzendingen onder schuilnaam. Uiteindelijk werden de plannen dan nog verwezenlijkt door ingenieur-stassarchitect Marcel VAN COILLIE.

Salle d'Asyle : a. Bibliothèque
 b. Musée de Peinture
 c. Musée de Sculpture

Justice de Paix

Elevation generale

Elevation sur le Parc

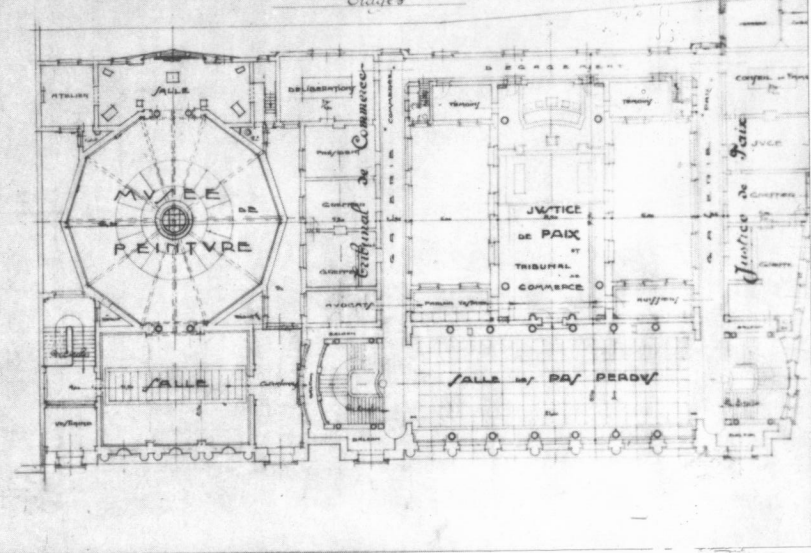
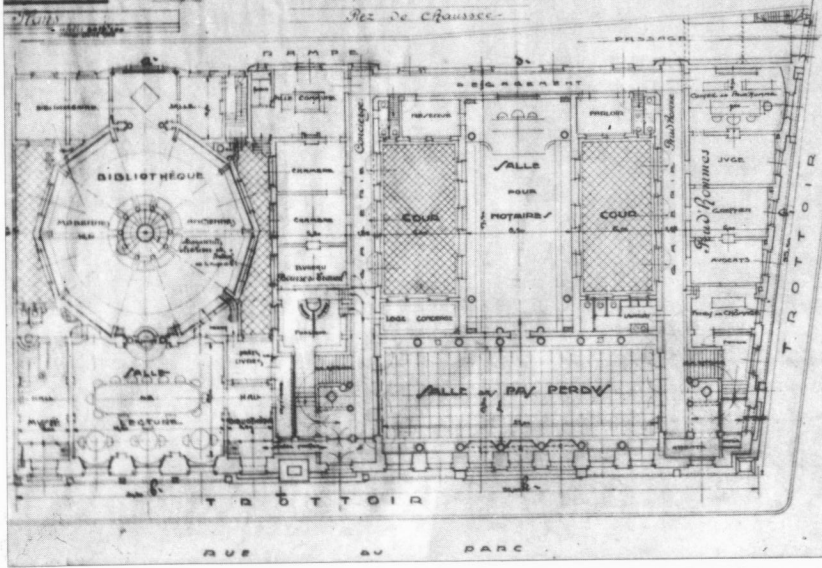

Plan d'ensemble Justice de Paix: Musée de Sculpture: Bibliothèque: Musée de Peinture

Rez de chaussée

Claires

Projet

Ontwerp te bouwen "Gerechtshof, Notarisze 2, Bibliotheek, Stadsgalerij, Musea (1928)

Tenslotte om te eindigen nog een aanvullende biografische nota :

Gustaaf VANDAMME trad op 9 september 1903 in het huwelijk met Marie VAN COUILLIE. Zij kregen drie kinderen : Max, Rudolf & Hermine. De VANDAMME's woonden achtereenvolgens aan de Christinastraat 114 (1907), Koninginnelaan 43 en Koninginnelaan 36. Bouwmeester VANDAMME overleed alhier op 6 oktober 1938, 68 jaar oud.

Norbert HOSTYN

(met dank aan de Heer Ir. Max VANDAMME voor zijn bereidwillige medewerking)

JAN DE CLERCK.

Ter gelegenheid van de 15e verjaardag van de dood van Jan De Clerck heeft de VZW "De Vrienden van Jan De Clerck" de intentie een litho van de Oostendse meester uit te geven.

Deze houtskooltekening dateert van 1901 en stelt een droge dok van Oostende voor. De Heer Edebau, directeur van de stedelijke musea te Oostende, heeft dit werk als volgt omschreven :

"De houtskooltekening van Jan De Clerck voorstellende het droogdok te Oostende dateert van 1901. De kunstenaar was toen pas twintig jaar. En toch wijkt zij reeds volledig af van de academische stijl hetgeen pleit voor de geest van onafhankelijkheid die hem sierde sinds zijn prille jeugd. Het droogdok is een typisch neo-impressionistisch werk, opgebouwd met uiterst karige media, doch daarom niet minder sterk ruimtelijk-atmosferisch werkend. Alleen door middel van vertilale lijnfragmenten, op zeer geraffineerde wijze gedoseerd, slaagde de kunstenaar er in de lichte en donkere partijen volledig tot hun recht te laten komen en terzelfdertijd aan de tekening een ongemene diepte te verlenen."

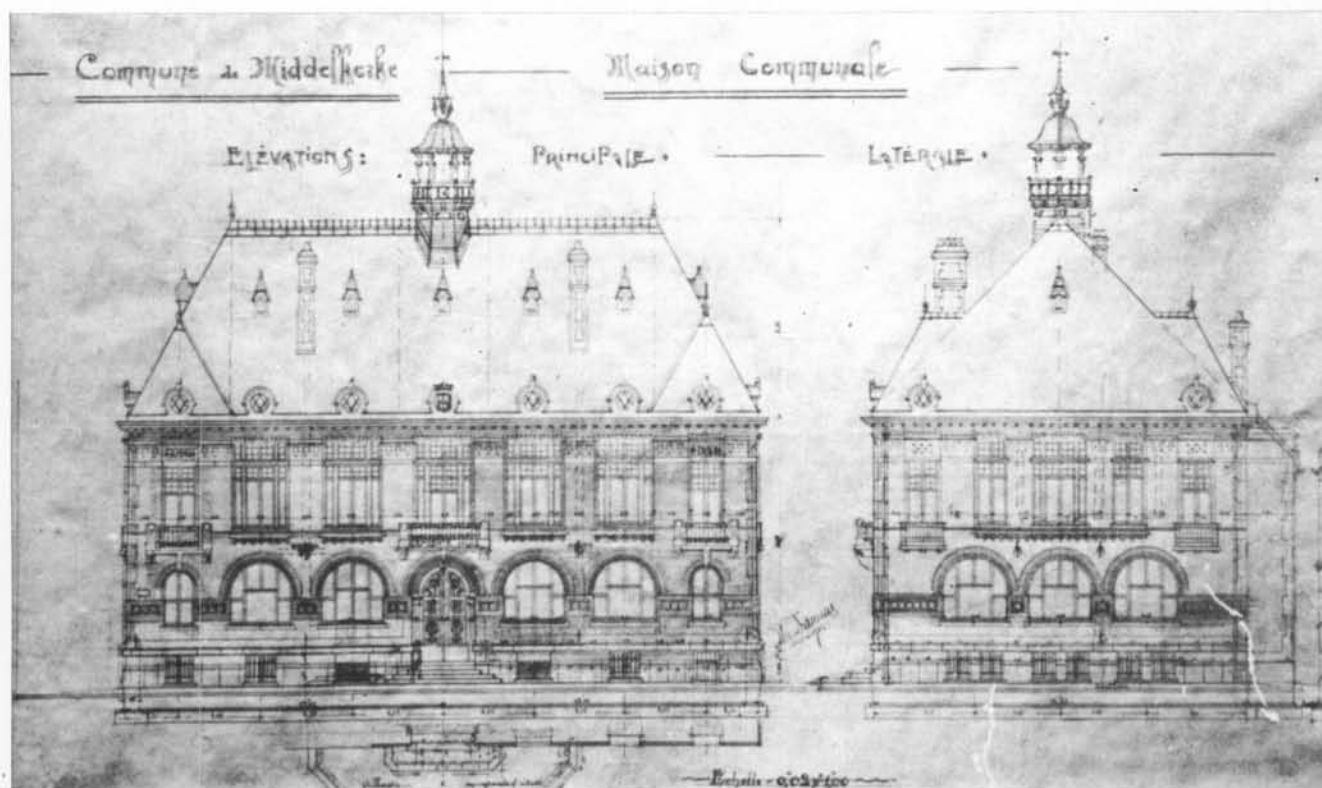
De litho wordt uitgevoerd door het welgekende huis photogravure de Schutter te Antwerpen op Arches velin 250 g/m², 503 X 645 mm zijnde de ware grootte. Er zullen slechts 100 genummerde exemplaren vervaardigd worden.

De VZW "De Vrienden van Jan De Clerck" is in de mogelijkheid U deze litho aan te bieden bij voorintekening tegen de prijs van 2.000 F. De leden van de VZW "De Vrienden van Jan De Clerck" genieten echter een korting van 20 %. Dit bedrag is te storten op bankrekening 384-0080354-25 van "De Vrienden van Jan De Clerck" te Oostende vóór 1 oktober 1977.

J.-P. Falise

Vergroting kerk Middelkerke (1933)

Gemeentehuis Middelkerke (1921)

BOEKEN.

IN OUDE PRENTKAARTEN.

Terug een titel genoteerd uit de reeks "In oude prentkaarten" die van belang is voor de kuststreek. Van Johan Ballegeer en Jean-Pierre Braems verscheen "Heist in oude prentkaarten", deel 2. In deze bundel worden opnieuw een 76-tal prentkaarten, waarvan enkele van grote folkloristische waarde, afgedrukt. (Prijs 350 F.)

Deel 1 van "Heist in oude prentkaarten" verscheen in 1972.

RAVERSIJDE.

Rasechte Raversijdenaar Camiel Pijliser heeft zonder pretentie al zijn eigen memoires over het oude Raversijde in een boek "ZIJ en IK" laten drukken.

Met die 288 blz. hebben ^{we} de gewone volkswens die het tot Schepen van Middelkerke bracht beter leren kennen. Maar wat vooral van belang is dat de auteur noch goed noch kwaad verzwijgt. Hij geeft heel wat mensen een ferme veeg uit de pan. Raversijde of Transvaal, zoals nog veel Middelkerkenaars dit gehucht noemen is steeds het stiefkind van Middelkerke en Mariakerke geweest.

Pylyser vertelt hoe de naam Transvaal er kwam, hoe de politiek er een belangrijke rol speelde, welke de herbergen met hun eigen historie waren. Enfin het is te veel om hier allemaal aan te halen. Persoonlijk hebben we veel genoeg aan zijn boek beleefd. Gezien Raversijde sinds de fusie een Oostendse wijk is geworden is het een reden te meer om dit boek te lezen.

Te bestellen door overschrijving van 240 F. op rek. nr 473-4031689-89 van Camiel Pijliser, Nieuwpoortsteenweg, 566, 8400 Oostende.

OSTENDIANA III.

Verleden maand hebben we aangekondigd nadere inlichtingen te bezorgen over de intekening op "Ostendiana III". Tot onze spijt kunnen wij U deze nog niet verschaffen. De publicatie die steeds puik verzorgd wordt door het V.V.F. en waaraan "De Plate" haar medewerking verleent zal in december of februari a.s. verschijnen.

Hopelijk zullen wij onze leden in het novembernummer de juiste informaties kunnen bezorgen.

Terloops delen wij nog mede dat deel I uitverkocht is en dat er nog enkele exemplaren van deel II tegen de prijs van 375F. per exemplaar in het Heemkundig Museum verkrijgbaar zijn.

O.V.

TEKSTOVERNAME IS ALTIJD TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

De laatste
uitgegeven boeken
zijn **ALTIJD**
te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen

